

Frälsnings-
arméns rädd-
ningshem för
sedeslösa och
prostituerade
qvinnoor.

Herr af Klintberg: Jag hade väntat och hoppats, att beredningsutskottet, då ärendet nu återkommit, skulle hafva kommit till ett annat resultat, än hvad fallet var i våras, då frågan sist var före. Jag anser nämligen, att Stockholms stad på grund af gällande bestämmelser om reglementerad besigtning iklädt sig ett ganska stort ansvar för den ställning, till hvilka de samhällets olycksbarn, om hvilka här är fråga, hafva kommit. Det är ett faktum, att, sedan dessa olyckliga qvinnor blifvit underkastade dessa reglementerade besigtningar, deras moral betydligt sjunkit; och därtill kommer, att för dem, som verkligen vilja komma ifrån sitt förnedringstillstånd, innebära just dessa reglementerade besigtningar en svårighet, som de icke kunna öfvervinna. De kunna nämligen icke af sig själfva hjälpa sig upp ur sin förnedring, utan det måste vara någon, som vill taga hand om dem. Stockholms stad har ju också genom att bevilja ett anslag åt Elsa Borgs anstalt visat sig hafva ögonen öppna för de kraf, som denna klass af samhället ställer på stadsfullmäktige.

Då nu en annan förening också önskar taga hand om dessa stackars förnedrade varelser och denna förenings verksamhet redan pågått i flera år, förefaller det mig, som detta skulle vara en fullgiltig anledning för Stockholms stadsfullmäktige att bevilja det nu begärda, ganska måttliga anslaget.

Läser man med uppmärksamhet fattigvårdsinspektörens yttrande, skall man finna, att han icke ställt sig helt och hållet

afvisande. Han påpekar visserligen, att detta ärende icke egentligen hör till fattigvården. Men jag ber att få fråga: hvart komma dessa människor, när de blifva gamla och sjuka, om de icke komma att belasta både helsovårdsnämndens och fattigvårdsnämndens budgeter? Detta torde icke kunna förnekas.

Frälsningsarméns räddningshem för sedeslösa och prostituerade kvinnor.
(Forts.)

Fattigvårdsinspektören påpekar vidare, att dessa stackare, som man tager hand om, äro så arbetsdugliga, att det borde vara en ren affär att taga dem om hand och söka få dem ifrån deras forna lif. Det lär dock icke vara så svårt för litet hvar att inse, att dessa, som under lång tid fört ett oordnad och från arbete alldeles fullständigt fritt lif, till en början icke kunna användas till något dugande arbete. Grunden för att man vill taga dem ifrån uteliggarelivet är ju närmast den, att man vill söka få deras moraliska tillstånd någorlunda förändradt. Om också deras arbete, hvilka försökt att i detta afseende uppträda räddande, icke kröntes med fullständig framgång, är det dock bevisadt, att åtskilliga på denna väg hafva kunnat räddas.

När nu Stockholms stad har sina stora inkomster utaf bränvinsmedel och man på många håll klandrat, att man lägger dessa inkomster uti de allmänna utgifternas kassa, tycker jag det skulle vara ganska nyttigt och lämpligt, om man ville begagna en del af dessa medel för att understödja humanitära och särskildt ett så humanitärt ändamål som detta.

På grund af hvad jag nu tillåtit mig anföra ber jag få hemställa, att stadsfullmäktiges beslut i förevarande fråga måtte blifva följande: »att med anledning af förevarande ansökan om understöd åt frälsningsarméns räddningshem för sedeslösa och prostituerade kvinnor ett årligt anslag af 2,500 kronor må från och med år 1901 och tills vidare beviljas, under villkor att stadsfullmäktige må ega att genom en af dem utsedd revisor granska dessa räkenskaper».

Herr From: Jag återför i herrarnes minne min ståndpunkt till denna fråga, då den var före i våras. Jag delade icke heller då utskottets och fattigvårdsinspektörens åsichter, utan ansåg, att det här var fråga om en verksamhet, som var behöflig för samhället och hvilken man borde understödja, oaktadt den bedrefs af frälsningsarmén, och trots det att jag gärna önskade, att någon annan toge hand om saken. Liksom fattigvårdsinspektören och fattigvårdsnämnden i nuvarande utlåtande säga sig icke hafva haft anledning att ändra åsigt i

Frälsnings-
arméns rädd-
ningshem för
sedeslösa och
prostituerade
kvinnor.
(Forts.)

frågan, så har icke heller jag därtill haft anledning, utan vidhåller jag nu samma åsigt, jag hade i våras.

Det är nämligen alldeles sant, såsom den förre talaren yttrade, att dessa människor, som slagit in på denna bana, därest de icke blifva räddade, i en framtid komma att ligga kommunen till last med mycket högre kostnader, än hvad fallet blir, ifall någon tager hand om dem och söker att upprätta dem; ty när de senare falla fattigvården till last, kanske deras tillstånd är sådant, att fattigvårdsnämnden får underhålla dem helt och hållet. På denna grund ber jag att få yrka bifall till det nyss framställda förslaget.

Jag anser nämligen, att denna, liksom all annan filantropisk verksamhet, som utöfvas af enskilde, innebär ett lättande af stadens fattigvårdsbörda, synnerligast då det gäller en kategori af understödstagare, som, därest den enskilda verksamheten icke träder emellan, förr eller senare måste omhändertagas och underhållas af kommunen. Hvad nu för öfrigt beträffar den här ifrågavarande kategorien, tror jag icke, att densamma lämpligen kunde tagas om hand af någon kommunal institution; ty jag håller före, att arbetets art är sådan, att det fordras, att det är enskilda, för dessa människor särskildt ömmande personer, som utöfva verksamheten. Det är nämligen icke sagdt, att en af kommunal myndighet för detta ändamål tillsatt styrelse vore lämplig att utöfva sådan verksamhet.

Jag yrkar bifall till herr af Klintbergs förslag.

Herr Sixten von Friesen: Jag har egentligen begärt ordet för att belysa fattigvårdsnämndens ställning till denna fråga. Jag vill då till en början framhålla, att det föreföll fattigvårdsnämnden underligt, om stadsfullmäktige, då denna framställning så sent som i maj månad här varit före, nu skulle vara benägen att ändra sin uppfattning i frågan. Den föregående ärade talaren framhöll ju, huru berömvärdt det var att vidhålla den uppfattning, man förut haft, och fattigvårdsnämnden har, som sagdt, äfven ansett, att stadsfullmäktige också skulle vidhålla sin åsigt i frågan. Det är dock icke endast därpå, som fattigvårdsnämnden grundat sitt utlåtande, ty fattigvårdsinspektören har framhållit bestämda skäl emot att bevilja understöd för ifrågavarande ändamål under den form, som här föreslagits, och, såvidt jag sett, har ingenting förekommit, som bemött de skäl, som af fattigvårdsinspektören blifvit framställda.

Ser jag på den ansökan, som här blifvit gjord, och hvilken herrarne finna tryckt på sidan 5, så inskränker sig densamma till 8 rader. Fattigvårdsinspektören gjorde i våras en mycket vidlyftig utredning af frågan, men, såvidt jag kan finna, har sökanden med afseende å denna utredning ingenting yttrat. Det föreföll oss därför, som om ur vanlig synpunkt här ingenting annat vore att göra än att icke slösa bort kraft på att vidare befatta sig med frågan nu. Emellertid fick fattigvårdsinspektören äfven nu i uppdrag att verkställa en utredning af frågan, hvilket han också gjort; och uti denna utredning har han verkligen — jag betonar det gent emot den förste ärade talaren — kommit till den slutsats, att han borde afstyrka framställningen. Han säger visserligen på ett ställe, att, *om* stadsfullmäktige skulle bevilja detta anslag, borde de och de villkoren uppställas — och helt andra villkor än dem, den förste ärade talaren föreslagit. Den förste talaren har tydligen icke velat gå in på de villkor, som fattigvårdsinspektören velat hafva uppställda.

Det är ju icke underligt, om stadsfullmäktige ställa sig tveksamma gent emot en sådan fråga som denna. Fattigvårdsnämnden anser, att frågan icke är en fattigvårdsfråga, ty utaf dem, som intagas på hemmet, är endast en ringa del föremål för fattigvård, och de, som äro föremål för fattigvård, åtnjuta understöd af fattigvårdsnämnden, äfven om de äro bosatta på detta hem. Gent emot detta säga de båda föregående talarne, att, om dessa människor icke nu äro, blifva de dock i en framtid föremål för fattigvård, därest man nu icke hjälper dem. Ja, men det är en viktig led i bevisföringen, som där saknas, nämligen att de, som intagas på detta hem, verkligen icke sedermera blifva föremål för fattigvård. Af hvad som här upplysts i utredningen framgår ingalunda, att detta hem har så välgörande verkningar, som nu ifrågasättes. Och för det andra äro väl icke alla inrättningar i samhället, som gå ut på att förekomma menniskors behöf af fattigvård, föremål för fattigvårdsstyrelsens omsorger. Den uppfostran, som samhället ger, och öfriga åtgärder, som samhället vidtager för sina medlemmars välbefinnande, allt detta går ut på att hindra personer att komma fattigvården till last — d. v. s. genom att göra dem till dugliga medborgare, som försörja sig själfva — men icke höra därför alla institutioner för sådana ändamål under fattigvården! Jag tror således, att fattigvårdsnämnden har fullkomligt rätt, då den anser, att den uppgift, som här föreligger, icke är en fattig-

Frälsnings-
arméns rädd-
ningshem för
sedeslösa och
prostituerade
kvinnor.
(Forts.)

Frälsnings-
arméns rädd-
ningshem för
sedeslösa och
prostituerade
qvinor.
(Forts.)

vårdsfråga. Såvidt jag kan förstå, är den en sedlighetsfråga, och för sådana frågor har samhället andra myndigheter, nämligen de kyrkliga.

Den förste ärade talaren ansåg, att kommunen har påtagit sig ett stort ansvar genom att hafva infört den reglementerade besigtningen af prostituerade qvinor. Jag vet dock icke, om detta är riktigt. Det är ju en kungl. förordning angående dessa prostituerade qvinnors besigtning, som ligger till grund för denna besigtning, och jag vet icke, att denna fråga någonsin varit föremål för stadsfullmäktiges pröfning. Som vi veta, är ju detta en helt annan fråga, som förer in på ett helt annat område. Denna besigtning är föreskrifven ur helsovårdens synpunkt, och det råder visserligen mycket olika meningar, om den är riktig eller icke, men jag tror icke, att *stadsfullmäktige* hafva något på sitt samvete angående denna fråga.

Hvad som kan göras för dessa stackars människor, är ju mycket väl, men det torde dock kunna ifrågasättas, huruvida det, som här föreslagits, verkligen blir väl gjordt.

Slutligen lärer det väl äfven vara betänkligt att åt en sådan institution som frälsningsarmén gifva ett sådant betyg, som den genom bifall till sin framställning skulle få af stadsfullmäktige att sätta på sin skylt; ty frälsningsarmén skyltar gärna, såsom vi ju alla veta. Om frälsningsarmén kunde sätta på sin skylt, att den åtnjöte understöd af Stockholms stad, så blefve detta en reklam lika väl som mycket annat, armén gör.

Denna institution har för öfrigt icke sina rötter i Sverige, utan i ett främmande land. Hela dess förvaltning och medlens redovisning är något, som i alla händelser undandrager sig stadsfullmäktiges pröfning. Jag tviflar därför på, att det skulle kunna vara lämpligt att lemna ett sådant understöd som detta under den form, som här blifvit föreslagen.

På dessa grunder, herr ordförande, ber jag att få yrka bifall till beredningsutskottets förslag.

Herr Wretlind: Jag skulle kunna börja med att instämma med alla de tre föregående talarne så till vida, att jag instämmer med de två förste i afseende å deras premisser och yrkanden samt med den siste talaren i det hänseendet, att detta icke är en fattigvårdsfråga utan en humanitär fråga, som här föreligger. Men då den siste talaren sade, att detta vore de kyrkliga myndigheternas

sak, så drager jag den frågan i tvifvelsmål; säkert är, att de kyrkliga myndigheterna, äfven om de vore villiga att taga hand om denna angelägenhet, icke ega några ekonomiska resurser, med hvilka de kunna pekuniärt understödja välgörenhetsinrättningar af detta eller annat slag.

Frälsningsarméns räddningshem för sedeslösa och prostituerade kvinnor.
(Forts.)

För öfrigt gjorde sig den siste talaren saker till ett misstag, då han påstod, att behandlingen af de prostituerade kvinnorna var beroende af en kungl. förordning. Den föreskrifves uti en af öfverståthållareembetet i Stockholm utfärdad föreskrift af den 2 juni 1875, hvilken jag här har i min hand, om herrarne af densamma vilja taga del.

För min del kan jag icke heller gifva den siste talaren rätt däruti, att fattigvårdsinspektören skulle hafva gjort en verklig utredning af denna sak. De skäl, han framställt för sitt afstyrkande utlåtande — ty det är ju i själfva verket afstyrkande — tåla verkligen vid, att man underkastar dem en närmare granskning, ty de innehålla åtskilliga både oriktiga och skefva framställningar, som tydligen äro meddelade i tendentiöst syfte. Jag ber därför att få påpeka åtskilligt utaf deras felaktiga beskaffenhet.

Fattigvårdsinspektören säger först, att »med den praktiska erfarenhet, som innehafves af frälsningsarmén, torde äfven kunna sättas i fråga, huruvida arbetsprodukten af de å hemmet intagna icke ersätter kostnaderna för deras underhåll».

Ja, det kan visserligen sättas i fråga, men den, som har något reda på, huru dessa kvinnor, som intagas på hemmet, äro beskaffade, vet dock, att det vanligen dröjer flera månader om, innan de blifva verkligt arbetsföra, och detta äfven om de icke äro sjuka. De kunna dock vara förstörda af flera slag af sjukdomar — sålunda har det flera gånger händt, att på hemmet intagna kvinnor lidit af *delirium tremens*, hvilket ju bevisar, att dylika kvinnor kunna vara i hög grad förstörda äfven af alkohol. Men äfven om de icke hafva en förstörd kropp, så hafva de genom ett lättjefullt och onyttigt lif under långa tider blifvit alldeles afvänjda från allt arbete, och det tål därför god tid om, innan de åter blifva vana att arbeta; ofta äro de ock så okunniga, att de behöfva lära något för att blifva i stånd att uträtta något nyttigt. Den saken behöfver jag alltså icke längre uppehålla mig vid.

För öfrigt säger sig fattigvårdsinspektören endast vilja framhålla, »att frälsningsarmén innehar fastigheter i Stockholm till ett värde af öfver 660,000 kronor (enligt bilagda intyg)». — Fattig-

Frälsnings-
arméns rädd-
ningshem för
sedeslösa och
prostituerade
kvinnor.
(Forts.)

vårdsinspektören hade dock lätt kunnat från frälsningsarmén förskaffa sig intyg äfven därom, att dessa fastigheter äro intecknade för 493,000 kronor, som således är räntebärande skuld på dem. När dessa nära 500,000 kronor afdrages, äro arméns fastigheter icke af så synnerligen stort värde.

Vidare heter det, »att arméns icke öfverklagade beskattning innevarande år utgöres i Hedvig Eleonora församling af 60,000 kronors inkomst af rörelse». Denna rörelse är arméns bokförlags- och tidningsverksamhet, och detta är onekligen en rörelse, som bär sig. Men denna rörelse är beroende af en bolagsordning, stadfäst af kungl. maj:t år 1893, i hvilken sista momentet af § 2 lyder sålunda: »Bolaget har icke till ändamål att bereda sina delegare någon vinst». All af denna bolagsrörelse uppkommande vinst kommer alltså frälsningsarméns verksamhet till godo, och den lär, efter hvad som meddelats mig, användas för att afbetala skulderna på arméns fastigheter här i Stockholm.

Därefter talar fattigvårdsinspektören om arméns beskattning i Nikolai, Adolf Fredriks och Katarina församlingar. Härom har blifvit mig meddeladt från frälsningsarméns högkvarter följande: »Härbergena och bokförlagsrörelsen hafva äfven beskattats före innevarande år, men alltid öfverklagats. Dock har ännu icke någon sådan beskattning hunnit af kungl. maj:t afgöras. På grund af en beklaglig försummelse af den person, som i somras under platsens ordinarie innehafvares frånvaro bar ansvaret för dessa angelägenheter, blef taxeringen å 60,000 kronor jämte ett par mindre icke öfverklagad. Detta förhållande, att beskattningarna icke öfverklagades, grundar sig alltså icke på något medgifvande från vår sida, att ifrågavarande verksamhet är af beskattningsbar natur, eller att de uppgifna summorna voro exakta. Räddningshemmen hafva aldrig förut beskattats, men i år har den till nämnda hem hörande tvättinrättningen i Adolfs Fredriks församling, som afser att bereda skyddslingarna arbete, upptaxerats för en inkomst af 1,000 kronor. Naturligtvis komma vi ett följande år att klaga öfver hvarje sådan här ofvan omnämnd taxering. Ännu har ingen vinst uppstått af vår sociala verksamhet, utan de rena verksamhetsutgifterna för densamma från dess början öfverstiga inkomsterna med ett afsevärdt belopp, utan att det kapital beräknats, som nedlagts i fastigheter, uppsättning af de olika institutionerna med behöfliga inventarier etc.»

Så hänger det alltså ihop med den taxerade inkomst af 70,800 kronor, som här af fattigvårdsinspektören omtalats.

Vidare fortsätter fattigvårdsinspektören: »I ofvanstående äro ej heller inberäknade de belopp, som inflyta från landsorten å inkomst af rörelse, hvilka medel i vissa fall, på grund af att armén räknas såsom from stiftelse, undgå beskattning». — Det faktiska förhållandet är emellertid, att frälsningsarmén ingenstädes i landsorten utöfvar någon rörelse, som skänker inkomst, och ingenstädes finnes något räddningshem annat än i Malmö, hvilket öppnats senare än de i Stockholm och hvilket ingalunda skänker inkomst, utan tvärtom medför stor förlust.

Frälsningsarméns räddningshem för sedeslösa och prostituerade kvinnor.
(Forts.)

Här säges därpå i utlåtandet: »då, som i föregående memorial omnämnes, personer icke hafvande hemorts rätt i Stockholm intagas å arméns hem och många genom årslång vistelse därstädes här förvärfva hemorts rätt, torde detta vara ytterligare ett skäl att icke utan villkor bevilja arméns anhållan». — Härvidlag kan jag upplysa, att, för så vidt de kvinnor, som intagas på hemmen, icke förut äro i Stockholm kyrkoskrifna, blifva de det icke, sedan de blifvit på hemmen intagna, och de få således icke mera hemorts rätt genom att vara bosatta där än annorstädes i Stockholm. Mynigheterna lära nämligen icke kunna hindra, att dessa kvinnor vistas i Stockholm och förskaffa sig hemorts rätt, ty polisen kan icke skicka hem dessa kvinnor förr, än de under iakttagande af laga former blifvit dömda såsom försvarslösa. Nu invändes kanske, att dessa kvinnor icke kunna uppehålla sig i Stockholm, om de icke intagas på hemmet. Jo, därtill hafva de många resurser, och kunna de icke uppehålla sig här, så begifva de sig, enligt hvad jag inhemtat af kommissarien för besigtningbyrån, till närgränsande städer, ja, t. o. m. ända till Göteborg och gifva gästroller, hvar efter de vända tillbaka till Stockholm igen.

Fattigvårdsinspektören yttrar sedan:

Huruvida kommunen dock bör sätta sig till doms öfver arméns verksamhet i sin helhet genom att bevilja densamma understöd af kommunens medel, kan väl ifrågasättas, ty ett understöd åt den ena eller andra grenen af arméns verksamhet är ju icke annat än ett understöd åt det hela, beroende på en blott bokföringsåtgärd. Detta är också ett fullständigt misstag af fattigvårdsinspektören, ty hvarje frälsningsarméns inrättning har sin särskilda bokföring och sina särskilda räkenskaper, sina särskilda inkomster och sina särskilda utgifter.

Dessa räddningshem hafva icke andra inkomster än sådana gåfvor, som lemnas för ändamålet, samt det lilla, som kan inflyta

Frälsnings-
arméns rädd-
ningshem för
sedeslösa och
prostituerade
qvinor.
(Forts.)

genom de å hemmen intagna qvinnornas arbete, hvilket naturligtvis icke räcker långt. Dylika gåfvor insamlas äfven i landsorten — genom insamling i sparbössor — och af de medel, som erhållas genom dessa frivilliga gåfvor, afses 25 %, eller en fjärdedel, till räddningshemmen för qvinor, och de öfriga 75 % till räddningshemmen för män i Stockholm, hvilka senare alltså få tillgodonjuta största delen af dessa bidrag.

Den siste talaren ansåg, att frälsningsarmén genom detta anslag, som är i fråga, skulle få ett betyg af stadsfullmäktige. Med lika stort skäl skulle då kunna sägas, att armén redan fått ett betyg genom det af stadsfullmäktige beviljade anslaget till dess härberge för män här i Stockholm. Denna verksamhet går ju i samma riktning som den nu närmast ifrågavarande, endast med den skillnad, att den ena afser män, den andra qvinor, hvilken sistnämnda verksamhet är mycket svårare, men också af mera varaktig och värdefull betydelse, för så vidt den leder till önskad resultat. Redan under diskussionen rörande detta ämne i våras hade jag tillfälle att meddela en del statistiska uppgifter rörande resultatet af verksamheten vid frälsningsarméns räddningshem, af hvilken statistik framgick, att omkring 60 % af de å hemmen upptagna qvinnorna återgifvits till samhället såsom nyttiga arbeterskor, såsom tjenarinnor i Stockholm och i landsorten samt att många af dessa ofta stannat flera år i samma tjenst. Detta tyder ju på ett varaktigt resultat.

Jag vill för resten också meddela, att danska riksdagen just innevarande höst beviljat ett anslag af 2,000 kronor för fem år till ett räddningshem, som frälsningsarmén upprättat i Köpenhamn. Där har således icke ens statsmakten funnit sig böra hysa några betänkligheter emot att gifva ett sådant godkännande betyg åt frälsningsarmén, som den siste talaren var rädd för att stadsfullmäktige nu skulle lemna.

Så vidt jag har förstätt, finnes det alls intet hinder från frälsningsarméns sida mot att dessa hems räkenskaper få granskas och dess journaler genomses utaf särskilde, af stadsfullmäktige tillsatte revisorer. Ganska fullständiga journaler finnas nämligen öfver alla qvinor, som i hemmen intagas. Utaf dessa journaler framgår, att under detta år intill den 1 december varit å räddningshemmen för qvinor intagna 126 qvinor — hemmen äro som bekant två, ett vid Luntmakaregatan och ett vid Gref-Thuregatan. Af dessa 126 flickor voro 110 skrifna i Stockholm och

endast 16 i landsorten. En tredjedel, eller ungefär 35 %, hade varit inskrifven hos polisen här i Stockholm såsom prostituerade. Af de öfriga utgjordes en stor del af sådana, som äro frigifna fångar; och, såsom vi alla veta, hafva äfven frigifna fångar ganska svårt att få ett hederligt arbete, om ingen tager hand om dem. Återstoden utgjordes af sådana flickor, som varit nära att blifva inskrifna hos polisen såsom prostituerade och hvilka blifvit omhändertagna af frälsningsarméns härbergen genom rekommendation af vänner och bekanta och stundom äfven på grund af bref från landsorten, för att de icke skulle komma längre ned på det slutande planet och räddning blifva omöjlig. Under det första halfåret utgjorde underhållsdagarna vid hemmet vid Gref Thuregatan af sådana flickor, som hörde staden till, 3,474. Under antagande af att underhållsdagarna för dylika qvinnor under det andra halfåret blifva lika många, skulle ett anslag af 2,500 kronor representera en kostnad af 36 öre per dag för hvar och en af dessa qvinnor. Sedan hafva vi ju äfven det andra hemmet vid Luntmakaregatan, för hvilket något understöd nu icke är ifrågasatt, men det är ju gifvet, att stadsfullmäktige, genom att understödja det ena hemmet, äfven underlätta det andras verksamhet.

Klart är, att frälsningsarméns verksamhet på detta område icke är beroende på, om stadsfullmäktige bevilja detta anslag eller ej, ty hemmen komma ju i alla händelser att existera. Det är sålunda icke fråga om, att något skall gå om intet, om stadsfullmäktige afslå den gjorda framställningen, men gifvet är ju, att hemmens verksamhet, utan detta anslag, måste inskränkas i brist på medel, då frälsningsarmén icke, såsom fattigvårdsinspektören tror, kan taga medel från andra verksamhetsgrenar för att fortsätta denna, utan densamma får helt och hållet lof att uppehållas genom gåfvomedel, som kunna för ändamålet inflyta.

Jag tror, att de upplysningar, jag här lemnat, icke skola vara utan värde för de herrar, som vilja objektivet bedöma saken. Jag inskränker mig till att yrka bifall till det förslag, som framställts af den förste talaren.

Herr Sixten von Friesen: Jag har begärt ordet med anledning af den föregående ärade talarens påstående, att besigtningen icke vore beroende af ett kungl. maj:ts beslut, utan af ett öfverståthållareembetets reglemente utaf år 1875. Jag har dock här framför mig kungl. instruktionen för polismästaren i Stockholm af

Frälsningsarméns räddningshem för sedeslösa och prostituerade qvinnor.
(Forts.)

Frälsnings-
arméns rädd-
ningshem för
sedeslösa och
prostituerade
qvinnor.

(Forts.)

den 20 maj 1868, där det heter, bland annat: »polismästaren åligge att vaka däröfver — — — att behöriga åtgärder vidtagas till förekommande af smittosamma sjukdomars spridande, samt att för sådant ändamål lösaktiga qvinnor underkastas erforderlig uppsigt och besigtning af därtill anställd läkare». Det är väl också på grund af denna instruktion för polismästaren, som öfverståthållareembetet har utfärdat sitt reglemente.

Herr Ramstedt: Äfven jag skall gärna ansluta mig till syftet uti de båda första talarnes anföranden. I likhet med dem anser jag, att det skulle vara synnerligen lämpligt, om stadsfullmäktige kunde göra något för att lindra nöden bland de arma människor, om hvilka här är fråga, och synnerligast för sådana, som visat en önskan att lemna den väg, de beträdt, samt för att underlätta deras sträfvan att frångå sitt forna lefnadssätt. Jag kan däremot icke alls vara med om det uppslag, som här föreligger, då jag nämligen icke under några förhållanden kan anse det vara lämpligt, att stadsfullmäktige lemna bidrag till frälsningsarmén.

Det har ock förefallit mig ganska egendomligt att höra, att man i detta hänseende velat gifva frälsningsarmén så stora rekommendationer. Den andre talaren i ordningen — och det är egentligen med anledning af hans yttrande, som jag begärt ordet — sade visserligen, att han hellre skulle hafva varit med om anslaget, därest det varit fråga om att lemna det till ett annat samfund än frälsningsarmén, men han tillade, att det måste vara ömmande personer, som hade ledningen af ett sådant räddningshem. Därvidlag vill jag visserligen ansluta mig till hans uppfattning. Det synes mig dock, som han därjämte ville antyda, att det egentligen icke skulle finnas några andra ömmande personer, som hade ledning af sådana räddningsanstalter, än personer tillhörande frälsningsarmén. I det fallet är jag emellertid af en alldeles motsatt uppfattning. Vid ett sådant tillfälle som detta lär det kanske icke vara olämpligt att erinra om, att det finnes ett hem vid Sundbyberg, hemmet Fristad, hvilket har till uppgift att mottaga sedeslösa qvinnor, helst yngre sådana, för att gifva dem skydd, fysisk förbättring och ordentlig uppfostran, och att detta hem har i många fall lyckats åstadkomma verkligt goda resultat.

Hemmet Fristad eges af en förening, hvars styrelse är sammansatt af bildade, varmhjärtade och för sakens syfte lifligt in-

tresserade personer. Det vore att alltför mycket underkänna dessa personers kompetens, om man anslöte sig till den andre talarens yttrande. Jag skall be att ur denna förenings styrelseberättelse få göra några meddelanden:

Föreningen har för närvarande lyckats att förskaffa sig en tomt bestående af »10 tunnland, såväl skogbevuxen som öppen jord, passande till trädgårdsanläggning». I det hänseendet har hemmet Fristad det bättre ställdt än frälsningsarmén, som har sitt räddningshem midt i en rikt befolkad stadsdel, där skyddslingarna äro omgifna af alla storstadslifvets frestelser.

På denna tomt vid Sundbyberg hoppas man nu att kunna få till stånd en byggnad, och man hoppas att redan nästa år kunna hafva i ordning »ett rymligt, ändamålsenligt, ljust och gladt hem för de 25 flickor, hemmet önskar att mottaga». Det förefaller mig, som om 25 vore det högsta antal, som borde förekomma i ett räddningshem, om det skall blifva något i det syfte, som stadsfullmäktige skulle afse att vinna, och alldeles icke kan det vara lämpligt att, såsom frälsningsarmén, sammanhopa en hel mängd qvinnor utan att tillse, att de få vederbörlig tillsyn, hvilket sådana qvinnor verkligen behöfva. Vid hemmet Fristad har man det ordnad så, som det heter i styrelseberättelsen: »Vi vilja ej bryta principen om det egna rummet, och vi anse, att för att göra uppfostran möjlig anordningarna för allas lugn och trefnad äro af största vigt. Våra skyddslingars föregående nöd och lidanden äro ej af den art, att de förädla eller predisponera för tacksamhet och förmåga att ackomodera sig — äfven detta är sådant, hvartill de måste uppfostras.»

Vidare håller man det som sin oafvisliga pligt att se till, att dessa qvinnor, när de lemna hemmet, också erhålla tillräckligt goda platser, så att de komma till matmödrar, »som moderligt taga sig dem an — äfven ekonomiskt få det bättre och mera bekymmerfritt än t. ex. uti fabriks- eller s. k. säsongarbete, som lemna dem oförsörjda långa tider af året». Som detta hem har mycket stora möjligheter att skaffa varaktiga och goda platser, hvilka utgöra en garanti, att det åsyftade resultatet erhålles, synes det mig, att stadsfullmäktige, därest de någon gång gifva ett anslag till ifrågavarande ändamål, snarare borde lemna detta till en så organiserad anstalt som hemmet Fristad än till frälsningsarméns räddningshem.

Frälsningsarméns räddningshem för sedeslösa och prostituerade qvinnor.

(Forts.)

Frälsnings-
arméns rädd-
ningshem för
sedeslösa och
prostituerade
qvinnor.
(Forts.)

Jag skulle helst icke vilja fästa mig vid formen af den föreliggande framställningen, men då frälsningsarmén begär ett anslag af 2,500 kronor och samtidigt påpekar, att räntor och onera för hemmets fastighet uppgå till ungefär detta belopp, synes det mig betänkligt. Här har blifvit upplyst af fattigvårdsinspektören, att frälsningsarméns samtliga fastigheters värde uppgår till 660,000 kronor; dessa skulle emellertid, enligt hvad vi nyss hörde, vara graveerade till ganska betydliga belopp.

Jag vet icke egentligen, hvad man menar. Här begäres ett anslag, utan att man erbjuder något egentligt vederlag, men man tyckes afse, att stadsfullmäktige skola betala räntor och onera. Mig förefaller det, som om man nu vill söka förmå stadsfullmäktige att göra en första början för att sedan söka leda stadsfullmäktige vidare på denna väg. Detta synes mig vara ett ytterligare skäl för att afslå den föreliggande ansökan, och jag skall därför be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Sundström: Jag var icke närvarande vid det föregående tillfälle, då denna sak första gången var på tal hos stadsfullmäktige, ty då hade jag alldeles gifvet förenat mig med dem, som förordade ett bifall till en dylik ansökan, om hvilken nu är fråga. Jag kan väl förstå, att fattigvårdsnämnden af formella skäl anser sig icke böra, kunna eller vilja taga hand om denna institution. Däremot kan jag icke förstå, hvarför icke stadsfullmäktige skulle kunna det oaktadt se sig oförhindrade att själfva eller genom en af sina andra delegationer skänka någon uppmuntran åt ett behof, hvilket — ingen lär förneka det — likväl är af en ganska afsevärd betydenhet.

Här har sagts af en talare, nämligen ordföranden i fattigvårdsnämnden: hvad skall det tjena till, att vi slösa bort krafter på sådant, som icke hör oss till? Jag förmodar, att han härmed särskildt hänsyftade på fattigvårdsnämndens befogenhet att taga hand om denna sak. Men gent emot hans tal om slöseri vill jag invända, att vi här i många fall slösa så mycket, att vi ofta nog ej veta, huru mycket som verkligen användes för det ena eller andra ändamålet, lika litet som vi veta, hvad resultatet blir. Ofta nog göra vi stora utgifter för att tillfredsställa vår komfort och trefnad, för stadens vackra utseende etc.

Här återigen är det fråga om att bereda en möjlighet att rädda sådana medmänniskor, som hafva fallit djupast i samhället.

Jag undrar då: skulle det icke uti ett fall, sådant som detta, vara skäl uti att göra åtminstone ett försök? Jag tror nämligen icke, att 2,500 kronor spela så stor rol i Stockholms stads budget, att man bör afskräckas af summans storlek.

Man har velat ifrågasätta, huruvida frälsningsarmén kunde vara lämplig att handhafva denna verksamhet. Ja, jag skulle vara villig påstå, att berättigade skäl finnas för att armén därtill är lämplig, ty den slumverksamhet, armén igångsatt, har icke sin motsvarighet på annat håll, och ingen annan än frälsningsarmén har visat sig kunna sköta en sådan verksamhet. Frälsningsarmén har ju äfven handhaft våra härbergen, och, åtminstone så länge denna institution stod under första afdelningens närmaste tillsyn, gjorde armén detta på ett utmärkt sätt. Detta kan jag vitsorda från den tid, då jag hade närmare inblick uti dessa förhållanden.

Talet om, att vi genom ett anslag till en dylik verksamhet, utöfvad af frälsningsarmén, skulle gifva frälsningsarmén en skylt eller en reklam, kan jag icke förstå. Och skulle detta vara förhållandet, så hafva vi ju redan gifvit frälsningsarmén denna reklam genom det anslag, som vi gifvit åt härbergena för män. Hvad särskildt beträffar den nu ifrågavarande verksamheten, hafva vi ju redan gifvit ett anslag till Elsa Borgs skyddshem, hvilket det icke befunnits otillbörligt att uppmuntra, och för min del har jag funnit detta ändamål vara i så hög grad värdt beaktande, att jag med glädje varit med om denna utgift.

Emellertid finner jag fullt väl, att ärendet uti sitt nuvarande skick, och då fattigvårdsinspektören och fattigvårdsnämnden — de enda, som blifvit hörda och utlätit sig öfver ärendets verkliga innebörd — afgifvit sina afstyrkande utlåtanden, icke bör af stadsfullmäktige afgöras uti en motsatt riktning. Jag föreställer mig nämligen, att, därest ett dylikt anslag skall uppföras i Stockholms stads budget, detsamma naturligtvis bör redovisas till en af stadsfullmäktiges delegationer; och jag föreställer mig då också, att drätselrådets första afdelning icke lär vara alldeles ovillig att åtaga sig ett dylikt uppdrag, om också liggande vid sidan af afdelningens egentliga verksamhet, särskildt som afdelningen förut haft om hand uppgifter af enahanda art, såsom exempelvis de nyss omnämnda härbergena, den Lindgrenska trasskolan o. s. v. Dessa voro, såsom också blifvit anmärkt, dock mera af fattigvårdsnatur, och detta var äfven orsaken till, att de flyttades från drätselrådets första afdelning. Det nu förevarande ärendet är däremot icke af fattig-

Frälsningsarméns räddningshem för sedeslösa och prostituerade kvinnor.

(Forts.)

Frälsnings-
arméns rädd-
ningshem för
sedeslösa och
prostituerade
qvinnor.
(Forts.)

vårdsnatur, och första afdelningen torde därför med så mycket större skäl kunna taga hand om detsamma. För min del ifrågasätter jag till en början endast ett anslag för ett års tid.

Jag skulle därför vilja hemställa, huruvida icke ärendet skulle kunna återremitteras under den förutsättning, som jag gjort, nämligen att första afdelningen skulle höras och förklara sig villig att åtaga sig utanordnandet af dessa medel liksom ock att komma in med förslag rörande lämpligaste sättet för redovisning och granskning af medlens användning.

Jag skall således, herr ordförande, be att få yrka återremiss i nu sagda syfte.

Herr From: Jag måtte hafva uttryckt mig särdeles otydligt, efter som den näst siste talaren hade fått den uppfattningen, att jag skulle hafva påstått, att ingen annan än frälsningsarmén ömde för dylika qvinnor. Jag sade, att, efter mitt förmenande, den enskilda verksamheten helst borde taga sig an denna sak, och att de kommunala institutionerna icke kunde med den ömhet, som erfordras, taga sig an dylika individer. Hvad den nämnde talaren vidare yttrade om hemmet vid Sundbyberg anser jag icke höra till den föreliggande frågan, ty från det hållet har icke inkommit någon ansökan om understöd. Kommer återigen en gång en dylik ansökan att föreligga, tror jag icke, att jag skall ha något giltigt skäl att motsätta mig ett bifall till en sådan ansökan.

Herr Sixten von Friesen: Den näst siste talaren måtte ha missförstått mitt första yttrande. Jag satte mig emot detta anslag icke alls ur sparsamhetssynpunkt, och, så vidt jag vet, talade jag icke alls om, att här slösas bort någonting. Det föll mig aldrig in, utan det var ur helt andra synpunkter, som jag såg denna fråga. Jag stödde mig hufvudsakligen på den berättelse, som fattigvårdsinspektören afgaf, när ärendet förra gången var före i stadsfullmäktige, rörande just beskaffenheten af den verksamhet, som på detta område utöfvas. Det var detta, som var det skäl, hvarför jag ur fattigvårdssynpunkt motsatte mig det här föreslagna anslaget.

Sedan framhöll jag ock ur mera allmän synpunkt, att det icke kunde vara lämpligt att åta en inrättning, som har sina rötter i främmande land och hela sin ekonomiska tyngdpunkt förlagd i främmande land, lemna ett sådant understöd som detta.

Samme talare nämnde också, att, så länge drätselnämndens första afdelning hade haft under sig anslaget till härbergena, så hade,

efter hvad han kunde vitsorda, frälsningsarmén skött dessa härbergen på ett utmärkt sätt — d. v. s. det gäller då tills dato, ty det är först från och med nästa års början som fattigvårdsnämnden fått dem under sig. Men hvad som varit anledningen till, att de öfverflyttats från drätselnsämnden till fattigvårdsnämnden, har just varit den kritik, som fattigvårdsmyndigheterna utöfvat öfver det sätt, hvarpå de blifvit skötta under den tid, som de stått under drätselnsämnden. Enligt fattigvårdsmyndigheternas uppfattning har detta ingalunda varit något utmärkt sätt, utan ett sätt, som ledt till ganska stora missförhållanden. Det är fattigvårdsmyndigheternas uppfattning af saken.

Frälsningsarméns räddningshem för sedeslösa och prostituerade kvinnor.
(Forts.)

Hvad så beträffar, att frågan om detta anslag skulle blifvit välvilligare bemött af drätselnsämndens första afdelning än af fattigvårdsnämnden — hvilket samme talare syntes vilja framhålla — så ber jag få erinra därom, att drätselnsämndens första afdelning blifvit hörd i frågan och, såsom framgår af sid. 7 i betänkandet nr 202, yttrat sig på följande sätt:

»Vid besvarande af denna remiss får drätselnsämndens första afdelning erinra, hurusom afdelningen med anledning af en utaf samma sökaande i enahanda syfte under år 1899 gjord ansökning i utlåtande den 17 oktober nämnda år uttalade den åsigt, att ifrågavarande angelägenhet icke fölle inom området för afdelningens verksamhet, hvadan framställningen ansågs icke böra föranleda något afdelningens vidare yttrande.» Sedan omnämner afdelningen hvad fattigvårdsnämnden sagt och slutar med:

»Då efter angifna tid, så vidt afdelningen kan finna, några ändrade förhållanden med afseende å förberörda ärende icke inträdt, får afdelningen med återställande af den remitterade handlingen åberopa sitt utlåtande af den 17 oktober 1899.»

Drätselnsämndens första afdelning står således nu på alldeles samma ståndpunkt som den gjorde då, nämligen att ärendet icke hör inom första afdelningens befogenhet.

Herr Ramstedt: Äfven jag har begärt ordet för att rätta ett missförstånd. Den näst siste talaren ansåg, att jag här pläderat för ett anslag till hemmet »Fristad», men så är alls icke förhållandet. Jag ville blott framhålla, att det icke vore nödvändigt att hafva kommunala institutioner för nu ifrågavarande räddningsarbete, utan att man kunde finna redan nu organiserade enskilda institutioner, om hvilkas tillvaro talaren, så vidt jag kunde förstå, tycktes

Frälsnings-
arméns rädd-
ningshem för
sedeslösa och
prostituerade
qvinor.

(Forts.)

vara alldeles okunnig, och hvilka han icke heller tycktes anse kunna komma till stånd. Då han uppfattat mitt yttrande så, som skulle jag nu talat för anslag till detta hem, så är det alldeles orätt.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Wretlind: Blott ett par ord med afseende på det, som herr Sixten von Friesen nyss yttrade, då han talade om en institution, som hade händerna bundna i främmande land. Därmed har han vidrört något, som jag tror vara en mycket allmän föreställning, nämligen att från armén i Sverige skulle gå bidrag till England eller dess organisation i andra länder. Jag tror mig därför böra upplysa, att — för så vidt de upplysningar, jag erhållit äro riktiga — liksom olika arméns verksamhetsgrenar i hvarje land hafva sin egen ekonomi, så har verksamheten inom hvarje land sin särskilda och arbetar alldeles för sig, och att från Sverige icke alls något bidrag går till England eller öfriga länder, där armén verkar. Det enda, som går från Sverige, är till arméns mission i hednäländerna, Indien o. s. v., på samma sätt som friförsamlingarna och svenska kyrkan samla bidrag till missionen bland hedningarne; men armén i Sverige bidrager, som sagdt, icke till understödande af dess organisation i England, utan det var tvärtom så, att den under de första åren af sin verksamhet här fick bidrag därifrån. Nu lär den emellertid uppehålla sig själf, men den gifver, som sagdt, ingenting till England eller till andra länder, annat än hvad som går till missionsverksamhet.

Herr Sundström: Jag ber att få vända mig till ordföranden i fattigvårdsnämnden. Jag har icke missförstått honom, ty han fällde verkligen det yttrandet: »man bör icke slösa bort någon kraft på hvad som icke hör hit» — han menade då förmodligen fattigvårdsnämnden. Jag har antecknat detta yttrande, och jag är tämligen säker på, att han sade så.

Men för resten är, tycker jag, här fråga om ett så ofantligt ringa belopp, att jag icke kan förstå, att denna sak skall tagas så ofantligt allvarligt endast för formens skull. Skulle det icke vara möjligt att här finna någon afdelning eller delegation af stadsfullmäktige, som skulle vilja taga hand om denna sak, såvida nu ett anslag gäfves, — skulle detta icke vara möjligt, blott därför att saken icke skulle kunna subsumeras under en viss verksamhet, tillhörande någon viss delegation? Det skulle förvåna mig mycket.

Jag har nog läst drätselns första afdelnings yttrande,

som af rent formella skäl ju är afböjande, men jag har dock föreställt mig, att, om stadsfullmäktige skulle önska gifva det ifrågasvarande bidraget och, såsom nu skett, fattigvårdsnämnden helt enkelt undanbedt sig att med detsamma taga någon befattning, drätsel-nämndens första afdelning icke skulle tveka att uppfylla stadsfullmäktiges önskan i detta hänseende.

Frälsnings-
arméns rädd-
ningshem för
sedeslösa och
prostituerade
qvinno,
(Forts.)

Jag anhåller om återremiss.

Herr Sixten von Friesen: Tveka att uppfylla stadsfullmäktiges önskan skall icke heller fattigvårdsnämnden göra. Jag begärde dock egentligen ordet därför, att jag, som jag förstår, blifvit mycket missförstådd af den föregående ärade talaren. Då jag talade om att slösa bort tid och krafter, var det i följande sammanhang. Då ärendet förekom så nyligen som i maj och vid det tillfället en vidlyftig utredning förelåg, ansåg fattigvårdsnämnden sig nu icke böra slösa bort tid och krafter på detta ärendes vidare utredning och kom därför med sin hemställan.